

Nr 12

Utlåtande i anledning av väckta motioner dels om lagstiftning angående förbud mot hållande av bandhundar, dels ock om lagstiftning rörande storlek och inredning av hundkojor, m. m.

Tredje lagutskottet har behandlat två i riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nämligen dels en i andra kammaren av herr Levin och fru Holmqvist, nr 42, dels ock en i första kammaren av herr Elowsson, Nils, nr 173.

I förstnämnda motion understrykes att det fortfarande förekommer, särskilt i landets södra delar, att hundar ständigt hålles bundna. Härigenom utsättes hundar ofta för grymma och meningslösa lidanden. Den nuvarande lagstiftningen ger otillräckliga möjligheter att komma till rätta med missförhållandena. Motionärerna finner det angeläget att, såsom nyligen skett i Danmark, förbud införes mot hållande av bandhundar.

I motionen II: 42 hemställes därför, »att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att förslag till lag med förbud att ständigt hålla hundar bundna snarast måtte föreläggas riksdagen».

I motionen I: 173 påpekar motionären, att bandhundar ofta utsättes för svåra lidanden särskilt vid sträng kyla på grund av hundkojornas undermåliga beskaffenhet. Hundarna tjudras därtill mången gång i alltför korta länkar. Motionären anser att stadgande bör införas om hundkojors storlek och inredning, längden på länkarna m. m. Tillsynen av de förordade bestämmelsernas efterlevnad bör ankomma på polismyndigheten.

I sistnämnda motion hemställes, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning av hithörande förhållanden och utfärdandet av bestämmelser i enlighet med motionens syfte».

Beträffande det närmare innehållet i motionerna hänvisas till dessa.

Över motionen II: 42 har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtats yttrande från veterinärstyrelsen samt länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län. På begäran av utskottet har därjämte yttranden avgivits av Föreningarna Djurens vänners riksorganisation, Malmöhus läns hälsovårdsförbund samt Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund.

Motionen I: 173 har icke remissbehandlats.

Gällande bestämmelser

Särskilda bestämmelser i de av motionärerna angivna hänseendena finnes icke. Av visst intresse i förevarande sammanhang är föreskrifterna i 2 och 4 §§ *lagen den 19 maj 1944 om djurskydd* (djurskyddslagen). I förstnämnda paragraf stadgas, att djur skall behandlas väl och såvitt möjligt skyddas mot lidande. Vidare är i paragrafen intagen en föreskrift att stall eller annat förvaringsrum för djur skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt skall hållas tillfredsställande rent. I 4 § sägs att djur icke må hållas bundet eller tjudrat på ett för djuret plågsamt sätt eller så att det icke kan få behövlig vila. Djurskyddslagen innehåller vidare föreskrifter om tillsynen å lagens efterlevnad. Dessa bestämmelser, som i sin nuvarande utformning gäller från år 1959, innebär i korthet följande. Hälsovårdsnämnden i orten har att utöva tillsyn över djurens vård och behandling. För sådant ändamål skall nämnden utse en eller vid behov flera tillsyningsmän. Vid tillsynen skall länsveterinären och distrikts- eller stadsveterinären medverka. Länsstyrelsen skall vaka över att hälsovårdsnämnder och tillsyningsmän fullgör sina åligganden. Högsta tillsynen tillkommer veterinärstyrelsen, som har att till ledning för övriga tillsynsorgan meddela erforderliga råd och anvisningar. Därest någon åsidosätter bl. a. vad i 2 och 4 §§ stadgas, äger hälsovårdsnämnden meddela erforderliga föreskrifter om vad som jämlikt dessa paragrafer skall iakttagas. Nämnden äger ock i sådant fall stadga vite. Underlåter någon att vidtaga föreskriven åtgärd äger nämnden verkställa åtgärder på den försumliges bekostnad. Den som har djur i sin vård är skyldig att låta bl. a. hälsovårdsnämnd och tillsyningsman besiktiga djuret samt stall eller annat förvaringsrum, födoämnen, redskap och persedlar, som är avsedda för djuret.

Veterinärstyrelsen har med stöd av djurskyddslagen i maj 1961 meddelat råd och anvisningar för hälsovårdsnämnd rörande tillsynen över hållande av djur (Samling av författningar och cirkulär m. m. angående veterinärväsendet; nr 19/1961). Beträffande hundkojor har veterinärstyrelsen därvid anfört följande.

Hundkoja skall vara värmeisolerad och dragfri samt försedd med strömedel eller dylikt i tillräcklig mängd. Tak och innertak bör vara avlyftbart för rengöring. En träplatta på taket eller på särskild ställning är lämplig som ligglats utomhus. Hundgård (rastgård) bör ligga på torr plats. Marken bör vara hårdgjord eller täckt med tjockt gruslager.

Vidare har i anvisningarna rörande bandhundar uttalats:

Systemet att hålla bandhund bör motarbetas. Då hund hålles på sådant sätt, bör koppel för medelstor hund vara minst 4 meter långt. Lämpligen bör s. k. löplina spännas upp.

I detta sammanhang må slutligen erinras om bestämmelsen i 11 kap. 13 § strafflagen om djurplågeri. Paragrafen har denna lydelse:

Den, som genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes, utsätter djur för otillbörligt lidande, dömes för djurplågeri till böter eller fängelse.

Brottsbalken, som antogs 1962 men ännu ej trätt i kraft, innehåller ett härmed i sak överensstämmande stadgande.

Historik

Kungl. Maj:t tillsatte år 1937 en utredning angående en särskild lag om djurskydd och vad därmed ägde samband. Utredningen avlämnade påföljande år ett *betänkande med förslag rörande djurskyddslagstiftning* (SOU 1938: 36). I betänkandet, som ligger till grund för djurskyddslagen, uppmärksammades bl. a. de förhållanden under vilka hundars rörelsefrihet begränsas. I denna del anförde utredningen (s. 78 f):

Helt allmänt kan därvid påstås, att ett mycket stort antal hundar både i städerna och på landsbygden icke få den motion de behöva. Ofta nog föreligga missförhållanden av den art, att vederbörande djur tillfogas ett med få avbrott ständigt fortgående lidande. Särskilt gäller detta flertalet bandhundar, vilka sällan få mera rörelse än vad en ofta alltför kort lina eller kedja tillåter. Men även i andra fall måste omständigheterna anses oeffertliga. De närmare detaljerna kunna vara särdeles skiftande; här må endast ytterligare nämnas det ingalunda sällsynta förhållandet, att en mindre nogräknad och ansvarskännande hunduppfödare eller någon annan, som utan erforderliga kvalifikationer drager vinning av hunden såsom modebetonat sällskapsdjur, förvarar ett avsevärt antal djur inom tämligen begränsade utrymmen och under sådana förhållanden i övrigt, att han icke med bästa vilja har möjlighet att giva djuren tillfälle till den rörelse de behöva. Särskilt som de i nu ifrågavarande avseende försummade hundarna i det kanske övervägande antalet fall ha dåliga bostäder eller eljest behandlas illa — varför dock andra stadganden i djurskyddslagen söka råda bot — måste det anses berättigat att genom en särskild lagbestämmelse försöka komma till rätta med missförhållandena i fråga om hundars rörelsefrihet.

Utredningen, som ansåg alltför detaljerade föreskrifter olämpliga, föreslog på ifrågavarande punkt en mera allmänt hållen bestämmelse av innebörd att hund, som hålles bunden eller instängd, dagligen skall erhålla tillfälle till nödig motion genom tillgång till rymlig hundgård, genom rastning eller på annat lämpligt sätt. Utredningen ansåg att i nödfall den erforderliga rörelsefriheten kunde beredas hunden därigenom att den lina eller dylikt, vari hunden kopplades, med sin andra ände var rörligt fästad vid en vågrätt uppspänd lina på sådant sätt, att hunden utan ansträngning kunde draga den nedhängande linan utefter den uppspända. Beträffande stallrum och annat utrymme, där djur förvaras, föreslog utredningen att detta skulle vara tillräckligt rymligt och tätt ävensom i övrigt av beskaffenhet, som med hänsyn till rådande förhållanden kunde anses lämpligt. Enligt utredningen skulle härigenom möjlighet skapas att utdöma olämpliga hundkojor.

Vid remissbehandlingen av betänkandet anfördes från flera håll erinringar mot bestämmelsen om skyldighet att dagligen bereda vissa hundar tillfälle till nödig motion. Det hävdades såväl att stadgandet var obehövt som att det skulle kunna läggas till grund för åtal mot de flesta ägare av sällskapshundar. Flera remissinstanser ansåg, att det vore bättre med ett förbud mot att hålla bandhund. Det föreslogs vidare i några yttranden förbud även mot att ha hundvalpar under sex månaders ålder i kort bindsle samt föreskrift att, när hund under kortare tid måste hållas bunden, detta borde ske på sådant sätt, att den kedja eller lina, varmed hunden är bunden, fästes medelst en lätt löpande ring vid en minst tio meter lång löplina.

I *proposition nr 43 år 1944* uttalade *föredragande departementschefen, statsrådet Bergquist*, att den föreslagna särskilda lagbestämmelsen om skyldighet att bereda hund tillfälle till motion syntes erforderlig och därför kunde utgå ur lagförslaget. Ej heller ansåg departementschefen att något stadgande om förbud mot att hålla bandhund eller särskild föreskrift om bindsle för hund borde meddelas. Beträffande stall och andra förvaringsutrymmen för djur syntes enligt departementschefen till fyllest att stadga, att de skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt hållas rena och snygga.

Första lagutskottet fann i *utlåtande nr 28 år 1944* ej anledning till erinran, såvitt nu är i fråga, mot det i propositionen framlagda förslaget. I detta sammanhang må emellertid från utlåtandet följande återgivas:

I fråga om hållande av bandhund har departementschefen uttalat, att han icke ansett något förbud häremot böra meddelas. Utskottet vill i anledning av detta uttalande framhålla, att även om något förbud icke meddelats, saken dock kommer i ett helt annat läge efter genomförande av den föreslagna djurskyddslagstiftningen. På grund av bestämmelsen i 4 § om att djur icke må hållas bundet på ett för djuret plågsamt sätt blir det förbjudet att hålla bandhund bunden med så kort lina, att hunden icke kan erhålla tillräcklig rörelsefrihet, och på samma sätt kunna enligt 2 § vissa krav ställas på hundkojornas beskaffenhet. Det är enligt utskottets uppfattning också angeläget, att hälsovårdsnämnderna ägna uppmärksamhet åt dessa förhållanden.

Utskottets utlåtande godkändes av *1944 års riksdag*.

Djurskyddslagen trädde i kraft den 1 januari 1945.

Kungl. Maj:t tillsatte därefter 1953 en utredning, som antog benämningen *djurskyddsutredningen*, för att pröva frågan om ett förbättrat djurskydd. Utredningen har hittills avlämnat tre betänkanden. I det första, *tillsynen å djurskyddslagens efterlevnad* (SOU 1956: 49), som huvudsakligen behandlade den dåvarande tillsynsorganisationens behov av att förstärkas och förbättras, upptogs även spörsmålet om bandhundarna och efter att ha återgivit första lagutskottets nyssnämnda utlåtande anförde utredningen härom (s. 23 ff):

Man måste emellertid, med de hittills gjorda erfarenheterna för ögonen,

konstatera att de sålunda uttalade förhoppningarna långt ifrån blivit i önskvärd grad infriade. De i press och annorstädes förekommande vittnesbörden, att bandhundar, särskilt i de södra delarna av riket, alltjämt i mycket stor utsträckning hållas på ett ur djurskyddssynpunkt ovärdigt sätt, äro så många och samstämmiga att de icke kunna fränkännas ett betydande mått av trovärdighet. Under en bilfärd, som utredningsmannen och utredningens sekreterare i december 1954 företagit i ett av de södra landskapen, har bekräftelse vunnits på att förhållandena i förevarande hänseende kunna vara ytterst otillfredsställande bl. a. i fråga om hundkojornas beskaffenhet. Såsom belysande för det läge, vari bandhundsfrågan befinner sig, må här delvis återgivas innehållet i några för utredningen tillgängliga uttalanden i augusti år 1954 av ordföranden i en djurskyddsförening, som gjort en mycket stor insats, då det gällt att genom frivillig inspektionsverksamhet just i den trakt, där nämnda resa företogs, lindra bandhundarnas belägenhet: »Man hade icke i något fall gjort anmälan till vederbörande landsfiskal med begäran om anställande av åtal, alldenstund man vore ganska övertygad om ett åtal icke skulle leda till fällande dom samt en friande sådan kunde ha ofördelaktiga verkningar. I stället hade man gjort så att föreningens inspektör, när det funnits anledning att ingripa, förelagt hundägaren att i fall av sjukdom hos hunden tillkalla veterinär eller i en del fall att omedelbart låta avliva djuret. Vidare hade praktiserats att ålägga vederbörande att anskaffa ny hundkoja, utförd i enlighet med förelagd ritning och placerad på lämplig av inspektören utsedd plats, samt att ordna med löplina eller ordentlig hundgård. I allmänhet hade de sedermera vidtagna åtgärderna kunnat godkännas av inspektören. Såväl inspektören som hans bil vore väl kända i orten, och befolkningen hade tydligen för sitt eget anseendes skull intresse av att undvika anmärkningar från hans sida. I regel reste inspektören icke ensam; ofta hade han sällskap av någon styrelsemedlem, och i enstaka fall hade ortens polisman varit med. Hälsovårdsmyndigheternas medlemmar hade däremot icke anmodats delta, och de hade ej heller visat något större intresse för denna eller någon annan djurskyddsfråga. Stundom hade de väl anmält fall som borde undersökas, men det hade då flera gånger förekommit, att de bett att deras namn icke skulle röjas i sammanhanget. Det vore nödvändigt att skärpta bestämmelser komma till stånd. Det kunde naturligtvis vara ofrånkomligt att hålla hund bunden, men det borde finnas klara bestämmelser för under vilka förhållanden det finge äga rum. Det vore icke lämpligt att, såsom nu kunde ske, låta en tax eller släthårig terrier såsom gårdvar ligga ute i en usel koja vinter och sommar utan motion. Det vore viktigt att hela övervakningen av lagens efterlevnad bleve ordnad på ett lämpligt sätt. Många hälsovårdsmyndigheter på landet hade säkerligen icke alls reda på sina skyldigheter i detta avseende. Djurskyddsföreningarna hade i allmänhet icke erforderliga ekonomiska resurser för att bedriva inspektionsverksamhet i tillräcklig omfattning. De arvoden, som kunde erbjudas en inspektör, vore ofta små. I många fall komme därför arbetet att utföras av personer, som besuttede varken nödiga kunskaper eller erforderlig erfarenhet. Man kunde mycket väl förstå, om länsstyrelserna icke alltid vore så benägna att tilldela sådana personer polismans befogenhet.»

Utredningen fortsätter:

Att råda bot på missförhållandena i fråga om bandhundarna genom att helt enkelt förbjuda att hålla hund bunden utomhus, synes vara en vansk-

lig utväg, icke minst ur den synpunkten att ett sådant förbud uppenbarligen skulle nödvändiggöra invecklade samt övervakningen försvärande undantagsbestämmelser för sådana fall då hundar verkligen behövas såsom vakthundar eller det eljest är av fullt legitima skäl påkallat att hålla en hund bunden tillfälligtvis eller mera stadigvarande. Med hänsyn till olika förhållanden i skilda fall, särskilt de stora olikheterna mellan hundraserna samt de växlande klimatförhållandena i de skilda landsändarna ävensom de olika sätt som kunna användas för att begränsa hundars rörelsefrihet — hundkojor med vanligt koppel, hundgårdar och andra inhägnader samt löpliner — skulle det tydligen också vara förenat med minst sagt betydande svårigheter och ingalunda underlätta övervakningen, om man ville försöka att författningsmässigt genom en mängd mer eller mindre stela detaljbestämmelser reglera alla de olika sätt och anordningar, som i det ifrågavarande hänseendet skulle anses tillåtna. Innan man inlåter sig på något sådant, synes det därför böra prövas, huruvida icke ett tillfredsställande resultat står att vinna, om man väl å ena sidan liksom hittills litar till mera allmänt hållna bestämmelser i djurskyddslagen om att djuren skola behandlas väl i olika avseenden, men å andra sidan på allvar söker förbättra tillsynsorganisationen därhän att den uppnår verklig effektivitet samtidigt som vid övervakningen på ett smidigt och praktiskt sätt hänsyn kunna tagas till de skiftande förhållanden som äro för handen i de särskilda fallen. Vid den reformering av den nuvarande tillsynsorganisationen, som kan ifrågakomma, torde det vara av nöden, att de många lokala tillsynsorganen samordnas under en enhetlig ledning, som besitter förmåga och utvägar att såväl genom propaganda och upplysningsverksamhet som genom väl planerade och samordnade samt med kraft och konsekvens genomförda ingripanden få bukt bl. a. med en sådan föga tilltalande landssed som det så kallade »bandhundseländet» efter allt att döma utgör.

Betänkandet låg till grund för de nu gällande, ovan redovisade bestämmelserna om tillsynsorganisationen. Förslaget framlades i *proposition nr 35 år 1958*. Propositionen tillstyrktes av *tredje lagutskottet i dess utlåtande nr 4 vid 1958 års A-riksdag*. Utskottet anförde i detta utlåtande bl. a.:

För lagstiftningen på detta område är det utmärkande att den i flertalet fall måste nöja sig med att ge bestämmelser med flytande innebörd. Det är icke vare sig möjligt eller lämpligt att i lagtexten uttömmande ange vad som menas med vanvård, otillbörligt lidande, tillräckligt utrymme, tillfredsställande rent, behövlig vila, avsevärt lidande, ingrepp av någon betydelse etc. Det synes vara en angelägen uppgift att nu uppräknade och andra liknande uttryck erhåller ett mera konkret innehåll genom sådana råd och anvisningar från den centrala tillsynsmyndigheten, att de genom sin motivering kan verka övertygande på andra tillsynsorgan och därmed främja enhetlighet i tillämpningen. Det har av några remissinstanser föreslagits, att det till ledning för hälsovårdsnämndernas arbete på området utarbetas en normaldjurskyddsordning. Även utskottet finner detta förslag värt beaktande. Det torde sålunda mången gång vara påtagligt att det inom en viss kommun eller del därav kan vara erforderligt med särskilda bestämmelser utöver vad som i djurskyddslagen eller eljest föreskrivits. För att bestämmelser i sådan riktning skall vinna efterföljd, torde det vara oundgängligt att de förknippas med påföljder av något slag. Bestämmelser härom torde emellertid icke kunna införas utan särskilt bemyndigande i

lag. Utskottet vill för sin del förorda att frågan av Kungl. Maj:t tages under övervägande vid det fortsatta reformarbetet på djurskyddslagstiftningens område. Utskottet hyser förhoppningen att detta arbete inom en snar framtid skall bringas till avslutning.

Propositionen bifölls av 1958 års A-riksdag. Av särskild betydelse i de nya bestämmelserna är skyldigheten för varje hälsovårdsnämnd att utse minst en tillsyningsman samt möjligheter för nämnden att stadga vite.

Utredningens andra betänkande, om offentlig förevisning av djur, torde sakna närmare intresse i nu förevarande sammanhang.

I sitt tredje betänkande, *Djurplågeri, vetenskapliga djurförsök samt djurskyddsordning* (SOU 1961: 45) har djurskyddsutredningen däremot bl. a. behandlat det i direktiven angivna spørsmålet, huruvida det kan anses påkallat att ändra gällande regler om de sätt på vilka djurs rörelsefrihet får inskränkas. Härunder hör enligt direktiven förslaget om en lagregel med syfte att säkerställa att t. ex. bandhundar får nödig motion. Utredningen har i detta betänkande framlagt förslag till en djurskyddsordning. Denna är avsedd att vara en för riket i dess helhet gällande auktoritativ utläggning och komplettering av djurskyddslagens bestämmelser. En sådan djurskyddsordning bör enligt utredningen innehålla anvisningar om vad djurägare och djurskötare i skilda hänseenden bör iakttaga. Utredningen finner att de av tredje lagutskottet särskilt utpekade begreppen i djurskyddslagen därigenom skulle bli till fyllest utredda. I förslaget till djurskyddsordning är upptagna två punkter, som med anledning av de nu behandlade motionerna är av intresse. Sålunda föreslås i betänkandet att bandhund icke får hållas utan att ha tillgång till hundkoja så anordnad, att hunden vid vistelse där utan svårighet kan bibehålla normal kroppstemperatur. Vidare förordas stadgande att alla uppbundna eller inestängda djur skall erhålla nödig motion samt att särskild omsorg skall ägnas bundna eller inestängda hundars motionering.

Sistnämnda betänkande har varit föremål för omfattande remissbehandling. Vad i utredningen anförts om önskvärdheten av en djurskyddsordning har gillats av ett flertal remissinstanser, medan åter andra intagit en negativ ståndpunkt. Av remissvaren skall här endast återgivas följande sammanfattning av yttrandena beträffande den föreslagna bestämmelsen om bandhundar: *Länsveterinärerna i Hallands och Jämtlands län* samt *Ullareds hälsovårdsnämnd* anser att det beträffande bandhund borde finnas föreskrift om det bindsle som användes för hunden. Enligt *länsveterinären i Hallands län* förslag bör föreskriften lyda: »Till kojans skall höra ett efter hundens storlek anpassat tillräckligt långt koppel eller s. k. löplina.» *Länsveterinären i Jämtlands län* anser att föreskriften bör gälla bindslets minimimått och helst även att bindslet bör vara kopplat till löplina. *Ullareds hälsovårdsnämnd* framhåller att löplinan bör ha en längd av minst 10 meter och koppel av minst 4 meter. Sistnämnda länsveterinär anser även att

föreskrift bör givas om att det område, inom vilket hunden har att röra sig, skall fortlöpande hållas tillfredsställande rent. *Föreningarna Djurens vänners riksorganisation och hälsovårdsnämnden i Kalmar* har yrkat att hållandet av bandhund måtte — såsom varande en form av djurplågeri — helt förbjudas. Sådant hållande av hund, bunden vid koja, är otidsenligt och fyller i de flesta fall intet ändamål.

Betänkandets förslag övervägs för närvarande inom Kungl. Maj:ts kansli.

Enligt vad utskottet erfarit har djurskyddsutredningen alltjämt sin uppmärksamhet fäst på spörsmålet om bandhundarna i anledning av tidigare framställningar rörande denna fråga.

Gällande danska bestämmelser

I Danmark har nyligen införts ändrade bestämmelser i nu förevarande avseenden. I en hänvändelse till danska justitiedepartementet föreslogs att man i överensstämmelse med en av »World Federation for the Protection of Animals» antagen resolution skulle införa fullständigt förbud mot att hålla bandhundar. Grunden till framställningen var att det direkt strider mot en hunds natur att ständigt hållas bunden. En hund som länge hållits fastkedjad undergår ofta psykiska förändringar. Den kan sålunda bli nervös och bitsk eller ibland apatisk och slö. Enligt hänvändelsen inträffar ofta att bandhundar på grund härav måste avlivas. Justitiedepartementet framlade i december 1961 förslag om ändring i »Lov om hunde», varvid bl. a. nämnda hemställan beträffande bandhundar beaktades. Förslaget antogs efter visst tillägg av folketinget år 1962. De nya bestämmelserna, som trädde i kraft den 1 januari 1963, återfinnes i § 12 i »Lov om hunde» och har följande lydelse:

Det er forbudt til stadighed at holde en hund bundet.

Når en hund holdes bundet, skal dens lænke mindst være 5 m. lang, og den skal have adgang til et opholdsrum, der kan yde den forsvarligt læ mod regn, blæst og kulde. Består opholdsrummet i et hundehus, skal det være rummeligt og så højt, at hunden kan stå oprejst.

Remissyttrandena

Såsom ovan angivits har motionen II: 42 remissbehandlats. Samtliga remissorgan har ställt sig positiva till motionens syfte. Flera har tillstyrkt införande av förbud att ständigt hålla hund bunden. I några yttranden har emellertid tveksamhet yppats angående ändamålsenligheten av den föreslagna lagstiftningen och andra åtgärder förordats för att komma till rätta med bruket att hålla bandhund.

Veterinärstyrelsen har således, sedan styrelsen fastslagit att av de av styrelsen utfärdade anvisningarna klart framgår att styrelsen principiellt anser att bruket att ha bandhund bör avvecklas, anfört följande:

Därest syftet med motionen skall ernås, torde det dock icke vara tillräckligt med en bestämmelse som enbart utsäger att hund icke ständigt må hållas bunden. På grund av de tolkningssvårigheter som kunna uppkomma torde det bli nödvändigt att angiva i vilken utsträckning en hund får hållas bunden, t. ex. högsta antal timmar per dygn eller högsta antal dygn i följd. Tillsynen över att en sådan bestämmelse efterlevs torde stöta på stora svårigheter. Ett förbud mot att annat än tillfälligtvis hålla bandhund kan vidare tänkas medföra att i stället någon form av hundgård anordnas, varför närmare fordringar på en sådan böra uppställas. En dylik anordning garanterar nämligen varken bättre koja eller större rörelsefrihet. Vid ett bibehållande av bandhundssystemet torde obligatoriskt anordnande av löplina böra övervägas.

Enär de närmare bestämmelser, som erfordras i ämnet, dels tarva ytterligare överväganden, dels ej synas lämpligen böra givas karaktären av lag, får veterinärstyrelsen för sin del tills vidare föreslå att 4 § djurskyddslagen givas förslagsvis följande ändrade lydelse:

4 §.

Djur må — — — behövlig vila.

Närmare bestämmelser angående hållande av hund meddelas av Konungen eller den myndighet Konungen föreskriver.

Länsstyrelsen i Kristianstads län förklarar, att länsstyrelsen i och för sig kan ansluta sig till tanken att lagstiftningsvägen få till stånd förbud mot att ständigt hålla hund fastkopplad. Länsstyrelsen understryker emellertid svårigheten att ge en bestämmelse med dylikt syfte eller en tillämpningsföreskrift i anslutning härtill en avfattning, som innebär en rimlig avvägning mellan de olika intressena. Länsstyrelsen tar därefter upp den nyligen i Danmark genomförda ändringen om förbud att ständigt hålla hund bunden samt anför:

Länsstyrelsen har sig bekant, att man vid den praktiska tillämpningen av detta stadgande i hög grad saknar en närmare definition på vad som skall förstås med uttrycket »til stadighed». Det har uppgivits, att man i anslutning till utkastet till den ändrade paragrafen hade tänkt sig en övergångstid av ett år, under vilken ägaren av en bandhund (lænkehund) skulle vara skyldig att ge hunden motion under minst en timma två gånger dagligen, men denna övergångsföreskrift bortföll vid lagens antagande. Det kan vidare meddelas, att danska Justitieministeriet givit den veterinära chefsmyndigheten i uppdrag att framlägga förslag, hur man skall kunna inrätta rastgårdar och hundkojor på ett ändamålsenligt och ekonomiskt överkomligt sätt. Man har även uttalat en förmodan, att förhållandena i Danmark på detta område kunna komma att utvecklas därhän, att man i stället för uppkoppling av hund i betydande utsträckning övergår till att låta hundar vistas i hundgårdar med tillhörande hundkojor.

Till sistnämnda remissvar har bifogats yttrande från länsveterinären i Kristianstads län, som anser att hållandet av stadigvarande bunden hund, vilket förekommer i stor utsträckning inom länet och då väsentligen å landsbygden, bör förbjudas.

Länsstyrelsen i Malmöhus län uttalar:

En effektiv övervakning av efterlevnaden av ett förbud torde sannolikt komma att innebära vissa svårigheter att genomföra. Vissa olägenheter kan också tänkas uppkomma för äldre personer och för ensligt boende eller i andra fall, i vilka hållande av vakhund kan bedömas som ett legitimt behov där man av praktiska skäl icke kan bereda en bunden hund annan motion än den, som erhålles exempelvis genom användande av löplina. Å andra sidan synes erfarenheten ha visat att flertalet förekommande fall av vanvård av bandhundar är av sådan art att skärpta samhällseliga åtgärder måste anses påkallade.

Ehuru enligt länsstyrelsens mening skäl föreligger, som i och för sig kunde tala för att man, innan generellt förbud tillgrips, måtte vidtaga åtgärder för en intensifierad inspektions- och upplysningsverksamhet vill länsstyrelsen dock inte motsätta sig det i motionens yrkande framförda kravet på förbud mot hållande av bandhund.

Länsstyrelsen har till sitt utlåtande fogat yttrande från *länsveterinären i Malmöhus län, hälsovårdsnämnden i Höörs köping, Skånes djurskyddsförbund* och *Skånes hundskyddsförening*. Länsveterinären uttalar att en fortsatt upplysnings- och inspektionsverksamhet angående bandhundar är att föredraga och att i varje fall resultatet därav bör ytterligare avvaktas. I övriga tre yttranden tillstyrkes emellertid att förbud införes mot att ständigt hålla hund bunden.

Föreningarna Djurens vänner riksorganisation anför i sitt yttrande:

Inom Föreningarna Djurens vänner har under 10 års verksamhet stora erfarenheter vunnits på området, genom det omfattande arbete som nedlagts på att förbättra bandhundarnas levnadsförhållanden. Därvid har konstaterats, att, särskilt i landets sydligaste delar, är det nära nog omöjligt att endast genom övertalning få förbättringar till stånd. Visserligen finnes en lag som anger hur hundarna skola behandlas, men personer som dels har den rätta förståelsen för djuren och hur dessa skola behandlas och som dessutom har lagens stöd för ett ingripande, saknas. När därför motionärerna i sin motion framhålla, att organisationer, som arbeta för bandhundarna, köpa upp dessa när de inte kan erhålla rättelse på annat sätt, är detta fullt riktigt. Föreningarna Djurens vänner har vid många tillfällen varit nödsakade tillgripa denna åtgärd då ägarna till bandhundarna trots ett otal inspektioner från föreningarnas sida vägrat att behandla och förvara hundarna på ett ur djurskyddssynpunkt godtagbart sätt.

I yttrandet framhålles vidare att djurskyddslagens bestämmelser ej förmått råda bot på alla de missförhållanden, som uppstår då hund stadigvarande hålles bunden vid koja. Riksorganisationen förklarar sig avslutningsvis till alla delar stödja motionen.

Malmöhus läns hälsovårdsförbund framför i sitt yttrande liknande synpunkter:

Hälsovårdsförbundet har under sin verksamhet även kommit i beröring med frågor, som rör djurskyddet. För att sprida upplysning bland hälsovårdsnämnderna om hithörande lagstiftning samt för att stimulera nämnderna till ökat intresse för dessa problem, har förbundet i kontakt

med djurskyddsorganisationer i länet anordnat upplysningsmöten. Vid dessa sammankomster har förbundet efter överläggning och diskussion med i praktiskt djurskyddsarbete engagerade personer styrkts i sin tidigare uppfattning att här föreligger allvarliga missförhållanden, i detta speciella fall när det gäller bandhundar. Dessa missförhållanden och brister torde kunna undanröjas genom en lagstiftning enligt den väckta motionen. De av motionärerna framförda synpunkterna delas helt av hälsovårdsförbundet. De skäl, som i Danmark framförts för införande av förbud mot hållande av bandhundar, torde vara ännu starkare i vårt land.

Då förbundet finner att de påtalade missförhållandena inte kan lösas på annat sätt än genom lagstiftning vill förbundet för sin del på det allra livligaste instämma i de i motionen framförda synpunkterna och samtidigt tillstyrka det förslag till lagstiftning som motionen avser.

Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund förklarar i sitt yttrande, att riksförbundet — utan att närmare ingå på frågan i vilken grad bandhundar utsättes för lidande genom korta eller olämpliga koppel, otillfredsställande kojor eller skydd, eller bristande vård i övrigt — biträder det allmänna syfte, som uppbar motionens hemställan.

Utskottet

I motionerna framföres önskemål om bestämmelser för att motverka djurplågeri i samband med bruket att hålla bandhund. Förslag med lag om förbud att ständigt hålla hund bunden framlägges i motionen II: 42, varvid särskilt åberopas att sådant förbud från och med i år införts i Danmark. I motionen I: 173 föreslås att stadgande utfärdas om hundkojors storlek och inredning m. m.

Av den tidigare redogörelsen framgår att de förhållanden under vilka hundars rörelsefrihet begränsas varit föremål för övervägande redan vid införandet av djurskyddslagen. I lagen, som trädde i kraft år 1945, finnes sålunda bestämmelse dels om att djur icke må hållas bundet på ett för djuret plågsamt sätt och dels att djurets förvaringsrum skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt hållas tillfredsställande rent. De förhoppningar, som ställdes på att lagens föreskrifter skulle kunna råda bot på missförhållandena i fråga om bandhundar, infriades emellertid ej. År 1959 skärptes därför reglerna om hälsovårdsmyndigheternas tillsyn å lagens efterlevnad. Vidare har veterinärstyrelsen år 1961 med stöd av djurskyddslagen utfärdat råd och anvisningar till ledning för hälsovårdsmyndigheterna varvid styrelsen bland annat uttalat, att systemet att hålla bandhund bör motarbetas. Slutligen må nämnas att djurskyddsutredningen i betänkande, som för närvarande övervägs inom Kungl. Maj:ts kansli, framlagt förslag till djurskyddsordning, där föreskrifter förordats om sättet för att hålla bandhund och om hundkojors beskaffenhet.

Genom vad som anförts i motionerna och remissyttrandena framgår att bruket att ha bandhund fortfarande lever kvar i stor utsträckning sär-

skilt på landsbygden i södra delen av riket. Såsom länsveterinären i Kristianstads län understrukit förekommer härvid ofta att dessa hundar, som stundom står bundna nära nog hela sin levnad, utsättes för vanvård och lidande. Enligt vad flera remissinstanser uttalat synes tillsynsmyndigheterna med de nuvarande bestämmelserna icke kunna komma till rätta med dessa förhållanden. Utskottet, som finner motionärernas syfte värt allt beaktande, anser det därför erforderligt att ytterligare åtgärder vidtages för att förhindra att hundar behandlas på ett från djurskyddssynpunkt ovärdigt sätt. Frågan om den lämpliga utformningen av dessa åtgärder är emellertid svårbedömd. Att såsom nyligen skett i Danmark utfärda förbud att ständigt ha hund bunden kan visserligen antagas vara ett verksamt led i strävandena att åstadkomma en förbättring men är såsom veterinärstyrelsen anfört icke ensamt till fyllest för det avsedda ändamålet. Ett sådant förbud torde böra samordnas med bestämmelser om hundkojor m. m. De problem som beröres i motionerna är emellertid enligt utskottets mening av sådan art att de icke bör lösas förrän efter närmare utredning. Det lär få ankomma på Kungl. Maj:t att föranstalta om sådan utredning och därefter vidtaga de åtgärder, som kan finnas påkallade. Utskottet vill härvid anmärka att de missförhållanden, som påtalas i motionerna och remissyttrandena, är av den beskaffenheten att det synes angeläget avhjälpa dem utan onödig tidsutdräkt.

Med stöd av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna II: 42 och I: 173 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och åtgärder snarast möjligt rörande det i motionerna berörda spörsmålet.

Stockholm den 26 mars 1963

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Ebbe Ohlsson, Kristiansson, Georg Carlsson, Åkesson, Erik Jansson, Wirmark och Lennart Geijer;

från andra kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp, Nyberg, fru Torbrink, herrar Persson i Tandö, Hamrin i Kalmar,* Mattsson och Wenerfors.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.